

Vážené dámy, vážení pánové,

hodina za hodinou, den za dnem, rok za rokem. Neúprosný je běh času, jenž s sebou přináší vedle chvil štěstí a radosti i okamžiky plné žalu a utrpení. Obojí k sobě nerozlučně patří. Stejně tak jsou svázány též s historií lidstva. Několik tisíc let není doba dlouhá. Je to naprosto nicotný časový úsek z pohledu vývoje naší domovské planety. A přesto, byť oproti jiným obyvatelům země nadáni rozumem, jsme ji několikrát dokázali přivést až na samý okraj zkázy.

Nahlédneme-li do učebnic dějepisu základních škol, jako červené varovné puntíky v nich svítí milníky jménem válka. Opakují se znovu a znovu, jako by ty předchozí namísto varování lidské bytosti přitahovaly. Je to dáno odvěkou touhou lidí po úspěchu, moci a nadvládě. Drobné boje o místo na slunci svádíme každý den již od nepaměti. K životu je snad i potřebujeme a posilují nás. Žít ve zcela sterilním prostředí, oproštěn od každodenních starostí a bojů o uhájení základních lidských potřeb, jakými jsou pocit bezpečí a plného žaludku, je sice velmi lákavé a příjemné. Nebezpečné však zároveň. Naprosto to totiž oslabuje naši ostražitost vůči nástrahám a schopnost rozeznat nebezpečí. Vylézt z pohodlné ulity a zavčasů čelit ohrožení se nám nechce a prozřeme až tehdy, když už je pozdě.

Ve své zemi najednou nejsme vládci. V předklonu, plni strachu o holé životy opouštíme svoje domovy, lidská svoboda a důstojnost je zašlapána do prachu a popela. Být jen trochu pozvednout hlavu dokáží jen ti odvážnější. Nekončící útrapy a hrůzy v té nejsyrovější podobě mají prosté pojmenování – válka. Šest

nekonečných let trval nejtragičtější válečný střet v dějinách lidstva. Evropu, značnou část Asie i Afriky proměnil v bojiště. Vyhasly na něm životy milionů vojáků. Do válečné apokalypsy byly záhy vtaženy i národy žijící v relativním bezpečí daleko za mořem. Rozpínavost a válečný duch nacistického Německa a jeho spojenců byly natolik silné, že zůstat stát bez povšimnutí opodál by záhy ohrozilo i je samotné. Zprvu drobné úspěchy protihitlerovské koalice na válečném poli se časem měnily ve vítězné bitvy. Vojáky v zákopech posiloval i odpor strádajícího civilního obyvatelstva na Němci okupovaných územích. Nepolevoval ani ve chvílích nejtěžších, kdy postavit se okupantům znamenalo jediné. Okamžitou ztrátu života či cestu téměř vždy bez návratu. Továrny na smrt v podobě koncentračních táborů likvidovaly příslušníky etnických či náboženských skupin po statisících.

Připomínáme si dnes společně den, kdy před sedmdesáti léty bylo slovo válka, alespoň zde v Klatovech, nahrazeno slovem svoboda. 5. května roku 1945 vjely na naše historické náměstí obrněnci druhé kavalérie. Američtí osvoboditelé byli po právu vítáni nadšenými Klatovany. Všechny prožité hrůzy se rázem proměnily v gejzíry prosté lidské radosti a štěstí.

Byl to pro ně, po létech zákazů, okamžik, po němž toužili a vážili si jej. Konečně opět mohli.... vyvěsit naše státní symboly, zazpívat státní hymnu. Můžeme to i dnes a svobodněji než kdykoliv v minulosti. Stačí se ale projít ulicemi našich měst, abychom záhy zjistili, že tak nečiníme. Lhostejnost je nám vlastní. Není to dobře. Je to až neuctivé k hrdinům, kteří se svobodných časů

sami nedočkali a položili pro ně své životy. Jaký rozdíl oproti mnoha sousedním zemím, jedno zda velmocem či státům malým, jež si při každé příležitosti připomínají své slavné chvíle a s nimi spojené osobnosti.

Musíme si, zejména v této mezinárodně rozbouřené době, velmi rychle uvědomit, kam patříme. Vždy jsme byli a nadále jsme malou zemí uprostřed Evropy. Jsme pevnou součástí vojenského uskupení demokratických zemí se všemi právy, zárukami bezpečnosti, ale také povinnostmi. Jsem přesvědčen o tom, že bychom se měli vyjadřovat naprosto jasné a srozumitelně především tehdy, kdy dochází k přímému ohrožení suverénních států nedaleko našich hranic. O ruské rozpínavosti víme z nedávných dob své.

Lidská paměť má, kromě daru zapomínat, ještě jednu významnou, sebezáchovnou vlastnost. Zub času značně poupraví či zcela vymaže prožitky špatné. Má snahu dostat na povrch především chvíle příjemné. Považuji to za velmi nebezpečné zejména v kombinaci s tím, že dějiny píšou vždy téměř výhradně vítězové. Poupravit běh a výklad událostí k obrazu svému není nic těžkého. Stačí nahlédnout do fotografií z oslav osvobození našeho města před třiceti léty či zavzpomínat na průvody, kterých jsme se tehdy povinně účastnili. V oknech ani v ulicích bychom na americkou vlajku jako výsostný symbol vzdání úcty našim osvoboditelům nenarazili. Zcela je nahradily ty sovětské. Mlčeli jsme téměř do jednoho. Jen potajmu si mysleli své a pravdu šířili v rámci svých rodin. Není určitě náhodou, že právě zde, na západě Čech, se dostává

nejen americkým veteránům tak vřelého přijetí. Dostalo se ho právem před pár týdny i konvoji jejich následovníků.

Velmi mi vadí a musím se důrazně ohradit proti těm, kteří i dnes chtějí vidět zásluhy na osvobození naší země černobíle. Svobodu nám přinesli jak vojáci z front východních, tak západních. I po sedmdesáti letech jsme povinni sklonit v tiché pokoře hlavy před jejich hrdinstvím a obětmi nejvyššími. Podobně bychom měli být hrdi na české vojáky, kteří se po boku spojeneckých armád do bojů zapojili a často i oni pokládali své životy. Říkám to s úctou k nim o to větší, že nedílnou součástí života našeho města je dnes vojenská posádka, jejíž nejdén voják má s bojem za svobodu osobní zkušenost.

Děkuji Vám za pozornost.